

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
Факультет природничо-географічної освіти та екології**

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
для підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр»
за спеціальністю 242 «Туризм»**

Київ – 2017

УДК 908/078/
ББК 74.130.186+26.2 95р.10
077

*Рекомендовано Вченою радою
Факультету природничо-географічної освіти та екології
Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова
(протокол № 10 від 25 травня 2017р.)*

Рецензенти:

*І.Г. Смирнов - доктор географічних наук, професор кафедри
країнознавства та туризму Київського національного університету імені
Тараса Шевченка;*

*А.В. Федоренко - кандидат економічних наук, провідний науковий
співробітник Державної установи "Інститут економіки та прогнозування
НАН України", віце-президент компанії з управління активами ПрАТ
"КІНТО".*

077 Освітньо-професійна програма для підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 242 «Туризм» / В.В.Обозний, В.Г.Щабельська - К.: НПУ імені М.П.Драгоманова. - 2017.-24с.

Освітньо-професійна програма другого магістерського рівня вищої освіти, яка узгоджена з сьомим кваліфікаційним рівнем Національної рамки кваліфікацій, призначена для підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 242 «Туризм». Програма спрямована на становлення перспективної моделі підготовки туристських кадрів на основі моделювання навчально-професійного середовища самореалізації майбутніх фахівців.

с. Обозний В.В., Щабельська В.Г.
с. Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2017

З м і с т

Основні терміни	4
I. Загальні положення.....	7
II. Профіль програми та його зміст.....	9
III. Побудова освітньо-професійної програми.....	14
Використані джерела.....	22

Основні терміни

У освітньо-професійній програмі використані такі терміни та відповідні визначення [9]:

1) *Академічна свобода* - самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом.

2) *Акредитація освітньої програми* - оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності вищого навчального закладу за цією програмою на предмет: відповідності стандарту вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання; досягнення заявлених у програмі результатів навчання.

3) *Вища освіта* - сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти.

4) *Вищий навчальний заклад* - окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх інтересів і здібностей.

5) *Галузь знань* - основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка.

6) *Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС)* - система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

7) *Змістовий модуль* - система навчальних елементів, що поєднанні за ознакою відповідності певному навчальному об'єктові.

8) *Знання* - результат процесу діяльності пізнання, перевірене суспільною практикою і логічно упорядковане відображення її у свідомості людини. Знання - категорія, яка відбиває зв'язок між пізнавальною і практичною діяльністю людини. Знання виявляються в системі понять, суджень уявлень тощо, яка має певний обсяг і якість. Знання можна ідентифікувати тільки за умови їх виявлення у вигляді вмінь виконувати відповідні розумові або фізичні дії.

9) *Кваліфікація* - офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

10) *Компетентність* - динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

11) *Компетентнісний підхід* - підхід до визначення результатів навчання, що базується на їх описі в термінах компетентностей. Компетентнісний підхід є ключовим методологічним інструментом реалізації цілей Болонського процесу та за своєю сутністю є студентоцентрованим.

12) *Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі - кредит ЄКТС)* - одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить 60 кредитів ЄКТС.

13) *Ліцензування* - процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності.

14) *Навчальна дисципліна (у вищому навчальному закладі)* - педагогічно адаптована система понять про явища, закономірності, закони, теорії, методи тощо будь-якої галузі діяльності (або сукупності різних галузей діяльності) із визначенням потрібного рівня сформованості у тих, хто навчається, певної сукупності умінь і навичок.

15) *Навчальний елемент (дидактична одиниця)* - мінімальна доза навчальної інформації, що зберігає властивості навчального об'єкта.

16) *Навчальний об'єкт* - навчальна інформація певного обсягу, що має самостійну логічну структуру та зміст та дає змогу оперувати цією інформацією у процесі діяльності мислення.

17) *Навчальний план* - складова стандартів вищої освіти вищих навчальних закладів, яка складається на основі освітньої-професійної програми та структурно-логічної схеми підготовки і визначає графік навчального процесу, перелік та обсяг навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг, форми та засоби проведення підсумкового контролю.

18) *Нормативний термін навчання* - термін навчання за денною (очною) формою, необхідний для засвоєння особою нормативної та вибіркової частин змісту навчання і встановлений стандартом вищої освіти.

19) *Освітня діяльність* - діяльність, пов'язана з наданням послуг для здобуття вищої освіти, із видачею особам, які навчалися, документа про вищу освіту державного зразка.

20) *Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма* - система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

21) *Результати навчання* - сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти.

22) *Спеціалізація* - складова спеціальності, що визначається вищим навчальним закладом та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти.

23) *Спеціальність* - складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

24) *Студентоцентрований підхід* - передбачає розроблення освітніх / навчальних програм, які зосереджуються на результатах навчання, ураховують особливості пріоритетів особи, що навчається, ґрунтуються на реалістичності запланованого навчального навантаження, яке узгоджується із тривалістю освітньої / навчальної програми. При цьому студенту надаються більші можливості щодо вибору змісту, темпу, способу та місця навчання.

25) *Цикл підготовки* - сукупність складових змісту освітньої або професійної підготовки (змістових модулів, блоків змістових модулів), що поєднанні за ознаками приналежності їх змісту до спільного освітнього або професійного напрямку.

26) *Якість вищої освіти* - рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти.

27) *Якість освітньої діяльності* - рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

Позначення і скорочення: у освітньо-професійній програмі для формування шифрів застосовуються такі скорочення назв циклів:

ГСЕП – гуманітарної та соціально-економічної підготовки;

П – природничо-наукової та загальноекономічної підготовки;

ПП – професійної підготовки.

I. Загальні положення

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова здійснює підготовку фахівців ОКР «Бакалавр», галузі знань 24«Сфера обслуговування», напряму 242«Туризм» відповідно до Галузевого стандарту вищої освіти України (ГСВОУ 6.140103-2011), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.11.2010 № 1059. Нормативний термін навчання - 3 роки 10 місяців. Майбутні фахівці освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» напряму 242«Туризм» набувають кваліфікації «бакалавр з туризму», «фахівець з туристичного обслуговування» з узагальненим об'єктом діяльності – операційні системи і процеси у сфері туризму.

1.1 Освітньо-професійна програма (далі–ОПП) є державним документом, у якому визначається нормативний зміст навчання, встановлюються вимоги до змісту, обсягу та рівня освітньої та професійної підготовки бакалавра з напряму «Туризм».

1.2 ОПП є складовою відповідного галузевого стандарту та використовується для:

- розроблення та коригування відповідних навчальних планів і програм навчальних дисциплін;
- розроблення засобів діагностики рівня якості освітньо-професійної підготовки бакалавра;
- визначення змісту навчання як бази для оволодіння новими спеціальностями, кваліфікаціями;
- визначення змісту навчання у системі перепідготовки та підвищення кваліфікації.

1.3 Галузь використання ОПП поширюється на систему вищої освіти, де готують фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за фаховим спрямуванням 242«Туризм» з нормативним терміном навчання (денна форма) три роки десять місяців. Узагальненим об'єктом діяльності фахівців кваліфікації «бакалавр з туризму» виступає система дій, направлена на формування, просування та реалізацію туристичного продукту.

1.4 ОПП встановлює :

- нормативну частину змісту навчання у навчальних об'єктах, засвоєння яких забезпечує формування системи умінь відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики;
- рекомендований перелік навчальних дисциплін і практик;
- нормативний термін навчання за основною формою навчання;
- нормативні форми державної атестації.

1.5 ОПП є обов'язковою для вищого навчального закладу, що готує фахівців даного профілю.

1.6 Підготовка бакалаврів туризму в НПУ імені М. П. Драгоманова (далі – університет) здійснюється за відповідною освітньо-професійною програмою

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, який відповідно узгоджений з шостим кваліфікаційним рівнем Національної рамки кваліфікацій.

1.7. Успішне виконання особою освітньої (освітньо-професійної) програми є підставою для присудження їй відповідного ступеня вищої освіти - бакалавра туризму. *Бакалавр* - це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 240 кредитів ЄКТС. Особа має право здобувати ступінь бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра визначається вищим навчальним закладом.

1.8. Формування освітньої програми передбачає визначення таких компонентів: 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; 2) перелік компетентностей випускника; 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; 4) форми атестації здобувачів вищої освіти; 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; 6) вимоги галузевого професійного стандарту .

1.9. Орієнтація на компетентнісний підхід передбачає вироблення узгоджених вимог, виражених в термінах результатів навчання та компетентностей з предметних галузей, необхідних для забезпечення порівнянності, сумісності та прозорості програм¹.

1.10. Компетентності випускників визначаються на підставі видів і завдань професійної діяльності і виражаються мовою, зрозумілою роботодавцю. Виділяють загальні або ключові компетентності, що є необхідними для будь-якого виду професійної діяльності, та фахові компетентності, що є визначальними лише для даної спеціальності.

1.11. Результати навчання є своєрідним індикатором поступово набутих студентом компетентностей і формулюються професорсько-викладацьким складом на рівні освітньої програми та на рівні окремої дисципліни / модуля .

1.12. Організаційно принциповими ознаками освітньої програми, орієнтованої на результати навчання та компетентності, виступає ступінь програми і кваліфікація, яка описується з точки зору обсягів роботи, рівня, результатів навчання, компетентностей та профілю.²

1.13. Профіль освітньої програми (Degree Programme Profile) – це короткий документ, що стандартизовано представляє інформацію про освітню програму.

¹ Вступне слово для Проекту Тюнінг – гармонізація освітніх структур у Європі: Внесок університетів у Болонський процес. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf

² Комюніке конференції міністрів вищої освіти Європи. - Берлін, 19 вересня 2003 року - [Електронний ресурс]. Сайт Верховної ради України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_754

1.14. На підставі освітньої (освітньо-професійної) програми спеціальності 242 «Туризм» розробляється навчальний план, який визначає перелік та обсяги навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Перелік дисциплін навчального плану формується шляхом визначення програмних компетентностей (загальних і спеціальних) та розподілу результатів навчання за змістовими модулями.

II. Профіль програми

2.1. Профіль освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра розроблений відповідно до методології, напрацьованої представниками проекту Тюнінг, а також представниками агенцій міжнародної співпраці Великобританії та Нідерландів в рамках проекту CoRe 2 – «Competence in Recognition and Education 2» («Компетентності для визнання та освіти 2»)³ протягом 2008-2010рр. Використано запропонований інструмент, який є результатом розвитку ідеї проекту Тюнінг щодо реалізації компетентнісного підходу при формуванні освітніх програм, а також проекту CoRe 1, в якому досліджувалася роль профілю програми як інструменту, який разом із дипломом та додатком до диплому сприяє кращому розумінню кваліфікації та полегшує її визнання на загальноєвропейському рівні⁴.

2.2. Профіль освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра створений для представлення в усталеній формі основної інформації про освітню програму. Він дозволяє визначити освітню програму на європейському академічному рівні або відповідному науковому спрямуванні, чим полегшує її розуміння основними учасниками процесу підготовки фахівців: студентами, працедавцями, науковцями, викладачами, випускниками, керівниками вищих навчальних закладів, агенціями забезпечення якості, органами ліцензування та акредитації тощо.

2.3. Профіль програми визначає: предметну галузь, до якої належить певна освітня програма, її рівень (перший бакалаврський) та специфічні особливості програми, якими вона відрізняється від інших подібних програм. Він сформований у вигляді окремого документа (в інформаційному пакеті університету).

2.4. Профіль програми може бути використаний: працівниками вищих навчальних закладів; фахівцями із визнання документів про освіту; абітурієнтами та студентів для кращої орієнтації щодо вибору спеціальностей та оволодіння компетентностями; роботодавцями для отримання інформації щодо академічного та професійного профілю випускників; вищими навчальними закладами, які розбудовують партнерські програми; акредитаційними інституціями.

³ CoRe 2 project – “Competences in Recognition and Education 2” www.core-project.eu

⁴ CoRe stands for Competences in Education and Recognition .URL:www.core-project.eu

2.5. При розробці профілю освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра використані підходи проектів Co Re 2 та Тюнінг щодо загальної методології та прийнятої термінології, зокрема і нові визначення:

Програмні результати навчання - узгоджений перелік із визначень, які пояснюють, що студент повинен знати, розуміти та бути здатний виконувати після успішного завершення освітньої програми;

Програмні компетентності - найважливіші компетентності, що визначають фахову специфіку програми та включаються до профілю програми. Передбачається, що програмні компетентності однакових освітніх програм у різних університетах мають бути подібними чи порівнюваними між собою.

2.6 Згідно із Європейськими рекомендаціями структура профілю програми викладена в наступному порядку: а) загальна інформація (титул програми); б) мета освітньої програми; характеристика програми; орієнтація на майбутнє працевлаштування та подальше навчання; стиль викладання; програмні компетентності; програмні результати навчання.

2.7 Опис змісту профілю програми представлений за його окремими розділами:

Профіль освітньо-професійної програми бакалавра туризму

Профіль програми Бакалавр туризму	
<i>Тип диплому та обсяг програми</i>	Одиничний ступінь, 240 кредитів ЄКТС.
<i>Вищий навчальний заклад</i>	Національний педагогічний університет імені М.Драгоманова, Київ
<i>Акредитаційна інституція</i>	Національна агенція забезпечення якості вищої освіти
<i>Період акредитації</i>	Програма впроваджується в 2015 році
<i>Рівень програми</i>	FQ-EHEA – перший цикл, QF-LLL – 6 рівень, НРК – 6 рівень
а	Мета програми
	Реалізація перспективної моделі підготовки фахівця туристської галузі, у якій відображені туристично-професійні потреби у конкретних знаннях, уміннях і навичках. Пошук зразків організаційно-методичної системи, детермінованими завданнями формування регіонального туристичного продукту на основі історично усталених форм життєдіяльності населення.

б	Характеристика програми	
1	<i>Предметна область, напрям</i>	Туризм: організація туристичної діяльності, туристичний бізнес, туристичне краєзнавство, туризм і освіта. (50:20:20:10).
2	<i>Фокус програми: загальна/спеціальна</i>	Розбудова туристичної освіти на основі поєднання глибоких національних традицій з орієнтацією на світові гуманістичні цінності та стандарти виступає передумовою визнання України у загальносвітовому освітньо-культурному просторі. Моделювання туристичного бізнесу на основі історично усталених форм життєдіяльності населення
3	<i>Орієнтація програми</i>	Відповідного до сучасного стану та перспектив розвитку туризму розкриття нових можливостей для професійного розвитку і особистісного зростання майбутнього фахівця.
4	<i>Особливості програми</i>	Орієнтація на технологічний підхід (як один з напрямів удосконалення процесу навчання, його системності, відтворюваності, коригованості), зокрема удосконалення технології підготовки туристських кадрів на основі моделювання навчально-професійного середовища самореалізації майбутніх фахівців.
в	Працевлаштування та продовження освіти	
1	<i>Працевлаштування</i>	Робочі місця в туристичних фірмах та малих підприємствах, що обслуговують туристичний бізнес; у фінансовому та технологічно-інформаційному секторах компаній (забезпечення якості, комерція); у сфері охорони навколишнього середовища.
2	<i>Продовження освіти</i>	Магістерські програми з туризму (теоретичний та прикладний): регіонального туризму, туристичного краєзнавства, педагогічного туризму.
г	Стиль та методика навчання	
1	<i>Підходи до викладання та навчання</i>	Лекції, лабораторні роботи, семінари, практичні заняття в малих групах, навчально-виробнича практика, самостійна робота в туристичних фірмах, консультації із викладачами та фахівцями, підготовка бакалаврської роботи.

2	<i>Система оцінювання</i>	Письмові та усні экзамени, лабораторні та виробничі звіти, усні презентації, поточний контроль, захист бакалаврської роботи.
Д	Програмні компетентності	
1	<i>Загальні</i>	<ul style="list-style-type: none"> - здібність до інтелектуального, культурного, етичного, фізичного саморозвитку та самовдосконалення ; - здібність до досягнення цілей і критичного переосмислення накопиченого досвіду; - готовність дотримуватись етичних і правових норм, регулюючи з врахуванням соціальної політики держави стосунки людини з людиною, суспільством, навколишнім середовищем; використовувати нормативні і правові документи у туристичній діяльності; - готовність дотримуватись етичних і правових норм, регулюючи з врахуванням соціальної політики держави стосунки людини з людиною, суспільством, навколишнім середовищем; використовувати нормативні і правові документи у туристичній діяльності; - здатність до критичної оцінки своїх переваг і недоліків, вибору шляхів професійного самоудосконалення, здібність до безконфліктної професійної діяльності в туристичній індустрії; - здібність до письмової та усної комунікації на державній і іноземних мовах, готовність до роботи в іншомовному середовищі.
2	<i>Фахові</i>	<p style="text-align: center;"><i>Проектна діяльність:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до використання основних методів проектування у туризмі; здібність до реалізації проектів у туристичній індустрії; - здатність обробляти та інтерпретувати дані, необхідні для здійснення проектної діяльності у туризмі. <p style="text-align: center;"><i>Виробничо-технологічна діяльність:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до розробки туристичного продукту на основі сучасних технологій; - здатність до реалізації туристичного продукту з використанням інформаційних і комунікативних технологій. <p style="text-align: center;"><i>Організаційно-управлінська діяльність:</i></p>

		<ul style="list-style-type: none"> - здатність до роботи у трудових колективах підприємств туристичної індустрії; - уміння розрахувати і оцінити витрати на організацію діяльності підприємства туристичної індустрії. <p style="text-align: center;"><i>Сервісна діяльність:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - здібність до ефективного спілкування із споживачами туристичного продукту; - уміння організувати процес обслуговування споживача. <p style="text-align: center;"><i>Науково-дослідна діяльність:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до застосування прикладних методів дослідницької діяльності у туризмі; - здатність до застосування інноваційних технологій у туристичній діяльності; - здібність логічно правильно, аргументовано і зрозуміло будувати усну і письмову мову; - здатність до використання комп'ютера як засобу засобу отримання, зберігання і переробки інформації у туристичній діяльності; здатність працювати у глобальних комп'ютерних мережах; - володіння основними методами організації безпеки життєдіяльності людей у туристичній діяльності; - здатність до оволодіння методами і засобами фізичного виховання для оптимізації працездатності та здорового способу життя.
е	Програмні результати навчання:	

- розуміння соціальної значущості своєї майбутньої професії, володіння високою мотивацією до професійної діяльності в туристичній індустрії;
- розуміння і вміння використовувати основні закони природничо-наукових дисциплін у професійній діяльності;
- розуміння сутності і значення інформації у розвитку сучасного інформаційного суспільства, усвідомлювати небезпеки і погрози в туризмі, дотримуватись основних вимог інформаційної безпеки, зокрема захисту державної таємниці;
- вміння самостійно знаходити і використовувати різні джерела інформації за проектом туристичного продукту;
- прагнення і вміння удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, добиватися вдосконалення власної особи, розкриття творчого потенціалу;
- вміння використовувати нормативні документи з якості, стандартизації та сертифікації у туристичній індустрії;
- вміння знаходити, аналізувати і обробляти науково-технічну інформацію у сфері туристичної діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;
- вміння використовувати методи моніторингу ринку туристичних послуг;
- вміння працювати у колективі, керувати людьми і підкорятися;
- вміння організовувати роботу виконавців, ухвалювати управлінські рішення в організації туристичної діяльності, зокрема враховуючи соціальну політику держави;

III. Побудова освітньої програми

3.1 Освітньо-професійна програма підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр» ступеня «Туризм» спеціальності 242 «Туризм», передбачає: цикл соціально-гуманітарної підготовки; цикл фундаментальної, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки; цикл професійної та практичної підготовки, що забезпечують відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень.

На основі професійних компетенцій фахівця з туристичного обслуговування визначено систему знань, яка необхідна для їх формування. Система знань у вигляді упорядкованого набору навчальної інформації представлена переліком навчальних дисциплін нормативної частини та переліком навчальних дисциплін варіативної частини.

3.2 Аналіз традиційних програм підготовки педагогічних працівників освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, урахування вимог Закону України «Про вищу освіту», наказів Міністерства освіти і науки України щодо організації освітнього процесу, запровадження ЄКТС дозволив використати загальний підхід до формування матриці кредитних обсягів дисциплін /модулів освітньо – професійної програми першого рівня вищої освіти.

Розподіл сформовано відповідно до рішення Вченої ради НПУ імені М.П.Драгоманова від 27 листопада 2014 року (протокол № 4) щодо структури освітньо-професійних програм першого (бакалавр) рівня вищої освіти. В таблиці представлено розподіл кредитних обсягів за циклами (блоками) для формування модулів/дисциплін в освітньо-професійній програмі першого рівня вищої освіти – бакалавра туризму;

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до навчального плану

Код та найменування спеціальності: 242 «Туризм» .

Рівень вищої освіти: *перший рівень вищої освіти.*

Спеціалізація: *академічна класифікація - «бакалавр туризму»,
професійна класифікація - «менеджер туризму».*

Освітня програма: *освітньо- професійна.*

Форма навчання: *денна.*

Загальний обсяг у кредитах ЄКТС та строк навчання: *240 кредитів; 3 роки 10 місяців.*

Навчальний план, затверджений Вченою радою: *25 травня 2017 року, протокол № 9.*

Відповідність вимогам стандарту вищої освіти: *підготовка фахівців освітнього ступеня «бакалавр» здійснюється відповідно до Галузевого стандарту вищої освіти України (ГСВОУ 6.140103-2011), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.11.2010 № 1059.*

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
I. Цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки		
-здатність до інтелектуального, культурного, етичного, фізичного і професійного саморозвитку та самовдосконалення ; -здібність до досягнення цілей і критичного переосмислення накопиченого досвіду; -здібність до безконфліктної професійної діяльності в колективі; -здібність до письмової та усної комунікації на державній і іноземних мовах, готовність до роботи в іншомовному середовищі.	- вміння критично оцінити свої переваги і недоліки, намітити шляхи та вибрати засоби їх розвитку або усунення; - готовність удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, - прагнення до постійного саморозвитку, підвищення своєї кваліфікації та майстерності; - вміння працювати у колективі; - готовність дотримуватись етичних і правових норм у стосунках людини з людиною, суспільством,	Українська мова Історія української державності Українська культура Філософія Іноземна мова (перша) Іноземна мова (друга) Політологія Релігієзнавство Соціологія Культурологія Логіка Основи економічної теорії. Основи інвестиційного менеджменту. Фізичне виховання .

	навколишнім середовищем;	
II. Цикл фундаментальної, природничо-наукової підготовки		
<p>- здатність розуміти соціальну значущість своєї майбутньої професії, володіння високою мотивацією до професійної діяльності в туристичній індустрії;</p> <p>- здатність розуміти і аналізувати світоглядні, соціально і особисто значущі філософські проблеми, використовувати основні закони природничо-наукових дисциплін у професійній діяльності;</p> <p>- здатність розуміти суть і значення інформації у розвитку сучасного інформаційного суспільства;</p>	<p>- володіння культурою мислення, здатність до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, постановки мети та вибору шляхів її досягнення, уміння логічно правильно, аргументовано і зрозуміло будувати свій виклад;</p> <p>- володіння основними методами, способами і засобами отримання, зберігання, переробки інформації, навички роботи з комп'ютером як засобом забезпечення інформацією;</p> <p>- володіння методами і засобами фізичного виховання для оптимізації працездатності та здорового способу життя.</p>	<p>Країнознавство. Туристсько-рекреаційні ресурси світу. Туристсько-рекреаційні ресурси України. Рекреаційна географія і рекреаційні комплекси. Міжнародні транспортні системи. Туристичні карти та атласи з основами топографії. Фізична географія України. Економічна і соціальна географія України. Туристичне країнознавство. Екологія. Інформаційні системи та технології у туризмі. Краєзнавство. Основи педагогіки та психології. Медична підготовка, загальна санітарія і гігієна у туризмі. Іноземна мова (друга). Історія розвитку туризму. Сучасні стратегії туристичного підприємництва. . Географія ТНК в туризмі. Міжнародний туристичний бізнес. Спеціалізовані туристичні ринки. Міжнародні організації в туризмі. Логістика у сфері гостинності. Моніторинг розвитку туризму. Сучасні стратегії туристичного підприємництва. Етнографія у туризмі. Спеціалізований туризм. Культура управління у туризмі. Стратегія розвитку національного туризму Основи наукових досліджень у туризмі. Реклама у туризмі.</p>

		<p>Організація виставкої діяльності. Заповідна справа. Туристичне документо-знавство.</p>
<p>III Цикл професійної та практичної підготовки</p>		
<p>- здатність використовувати нормативні документи з якості, стандартизації та сертифікації у туристичній індустрії; - здатність обробляти та інтерпретувати дані, необхідні для здійснення проектної діяльності у туризмі; - здатність організувати роботу виконавців, ухвалювати управлінські рішення в організації туристичної діяльності, зокрема враховуючи соціальну політику держави; - здатність самостійно знаходити і використовувати різні джерела інформації за проектом туристичного продукту; - здатність до роботи у трудових колективах підприємств туристичної індустрії; - здібність до ефективного спілкування із споживачами туристичного продукту; - здатність знаходити, аналізувати і обробляти науково-технічну інформацію у сфері туристичної діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;</p>	<p>- готовність до застосування основних методів проектування у туризмі; - готовність до реалізації проектів у туристичній індустрії; - готовність до розробки туристичного продукту на основі сучасних технологій; - готовність до реалізації туристичного продукту з використанням інформаційних і комунікативних технологій; - уміння розрахувати і оцінити витрати на організацію діяльності підприємства туристичної індустрії; - уміння організувати процес обслуговування споживача; - уміння застосовувати прикладні методи у дослідницькій діяльності; - вміння застосовувати інноваційні технології у туристичній діяльності; - уміння працювати у глобальних комп'ютерних мережах; - володіння основними методами організації безпеки життєдіяльності людей у туристичній діяльності; - уміння використовувати методи моніторингу ринку туристичних послуг.</p>	<p>Основи туризму. Географія туризму. Міжнародний туризм. Сільський зелений туризм. Технологія туристичної діяльності. Менеджмент у туризмі. Маркетинг у туризмі. Туроперейтинг. Економіка туризму та ціноутворення. Основи аудиту і бухобліку тур підприємств. Стандартизація, сертифікація туристичних послуг та ліцензування туристичної діяльності. Організація екскурсійних послуг. Організація транспортних послуг. Організація послуг харчування у туризмі. Організація підприємницької діяльності у туризмі. Рекреалогія. Системи гостинності у туризмі. Основи страхування. Курсова робота. Організація сфери туристичних послуг. Методи дослідження в міжнародному туризмі. Шкільний туризм. Активний туризм. Діяльність туристичної самодіяльної організації. Основи музеєзнавства. Анімаційне краєзнавство у туризмі. Шкільні навчальні екскурсії. Краєзнавство і туризм в МАН. Статистика у туризмі..</p>

		Технологія продажу туристичних послуг. Навчальна практика (технологічна). Виробнича практика (технологічна). Виробнича практика (організаційно-технологічна). Виробнича практика. Підготовка бакалаврської роботи.
--	--	---

Розподіл кредитних обсягів модулів/дисциплін

в освітньо-професійній програмі першого рівня вищої освіти (підготовки бакалавра) галузі знань 24 – «Сфера обслуговування», напряму підготовки 242 «Туризм», спеціальності – «Менеджер туризму» (240 кредитів ECTS- 3 роки 10 місяців)

№ з/п	Назва дисципліни	Обсяг кред. ECTS/ годин	Семестр (кредити)							
			1	2	3	4	5	6	7	8
			Розподіл годин по курсах і семестрах							
			1 курс		2 курс		3 курс		4 курс	
			Семестр							
			1	2	3	4	5	6	7	8
			Число навчальних тижнів							
17	14	17	14	17	14	11	12			
I.	Нормативна частина	120/ 3600	27	23	17	16		15	12	9
ГС	Цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки	18/ 540	5	8	5					
ГС.01	Українська мова за професійним спрямуванням	3/90	3							
ГС.02	Історія української державності	3/90		3						
ГС.03	Українська культура	3/90	3							
ГС.04	Філософія	3/90			3					
ГС.05	Іноземна мова	6/180	2	2	2					
ПН	Цикл фундаментальної, природничо-наукової підготовки	42/ 1260	17	11	8	3				3
ПН.01	Країнознавство	5/150	5							
ПН.02	Туристсько-рекреаційні ресурси світу	5/150	5							
ПН.03	Туристсько-рекреаційні ресурси України	3/90		3						
ПН.04	Рекреаційна географія і рекреаційні комплекси	5/150			5					
ПН.05	Міжнародні транспортні системи	4/120	4							
ПН.06	Туристичні карти та атласи з основами топографії	3/90			3					
ПН.07	Фізична географія України	3/90	3							
ПН.09	Економічна і соціальна географія України	4/120		4						
ПН.10	Туристичне країнознавство	4/120		4						
ПН.11	Екологія	3/90								3
ПН.12	Інформаційні системи та технології у туризмі	3/90				3				
ПП	Цикл професійної та практичної підготовки	60/ 1800	5	4	4	13		15	12	7
ПП.01	Основи туризму	5/150	5							
ПП.02	Географія туризму	4/120		4						
ПП.03	Міжнародний туризм	4/120			4					
ПП.04	Сільський зелений туризм	3/90				3				
ПП.05	Технологія туристичної діяльності	3/90				3				
ПП.06	Менеджмент у туризмі	3/90						3		
ПП.07	Маркетинг у туризмі	3/90						3		
ПП.08	Туроперейтинг	3/90						3		
ПП.09	Економіка туризму та	3/90				3				

	ціноутворення									
ПП.10	Основи аудиту і бухгалтерії туристичних підприємств	4/120				4				
ПП.11	Стандартизація, сертифікація туристичних послуг та ліцензування туристичної діяльності	3/90								3
ПП.12	Організація екскурсійних послуг	3/90							3	
ПП.13	Організація транспортних послуг	3/90							3	
ПП.14	Організація послуг харчування у туризмі	3/90							3	
ПП.15	Організація підприємницької діяльності у туризмі	3/90							3	
ПП.16	Рекреалогія	3/90								3
ПП.17	Системи гостинності у туризмі	3/90						3		
ПП.18	Основи страхування	3/90						3		
	Курсова робота	1/30								1
II	Вибіркова частина	90/ 2700	6		16	14	6	18	12	18
СВ	<i>Дисципліни самостійного вибору ВНЗ (поглиблена фахова підготовка)</i>	30/ 900		4	4	6	3	6	5	2
СВ.01	Організація сфери туристичних послуг	3/90							3	
СВ.02	Краєзнавство	3/90						3		
СВ.03	Основи педагогіки та психології	4/120		4						
СВ.04	Медична підготовка, загальна санітарія і гігієна у туризмі	3/90				3				
СВ.05	Іноземна мова	17/510			4	3	3	3	2	2
ВВ	<i>Дисципліни вільного вибору студента (вибір за блоками)</i>	60 / 1800	3		13	8	3	15	3	15
ВВ1	<i>Додаткова спеціалізація «Міжнародний туризм»</i>	30/ 900			8	8	5			9
ВВ.1.01	Історія розвитку туризму	4/120			4					
ВВ.1.02	Географія ТНК в туризмі	4/120				4				
ВВ.1.03	Міжнародний туристичний бізнес	5/150					5			
ВВ.1.04	Спеціалізовані туристичні ринки	3/90								3
ВВ.1.05	Міжнародні організації в туризмі	3/90								3
ВВ.1.06	Логістика у сфері гостинності	3/90								3
ВВ.1.07	Моніторинг розвитку туризму	4/120				4				
ВВ.1.08	Методи дослідження в міжнародному туризмі	4/120			4					
ВВ2	<i>Додаткова спеціалізація «Шкільна туристсько-краєзнавча робота»</i>	30/ 900			8	8	5			9
ВВ.2.01	Шкільний туризм	4/120			4					
ВВ.2.02	Активний туризм	4/120				4				
ВВ.2.03	Діяльність туристичної самодіяльної організації	5/150					5			

ВВ.2.04	Основи музеєзнавства	3/90								3
ВВ.2.05	Анімаційне красзнавство у туризмі	3/90								3
ВВ.2.06	Сучасні стратегії туристичного підприємництва	3/90								3
ВВ.2.07	Етнографія у туризмі	4/120				4				
ВВ.2.08	Шкільні навчальні екскурсії	4/120			4					
ВВ3	Вибір з переліку	30/ 900								
ВВ.3.1	<i>Дисципліни I циклу</i>	9/270								
ВВ.3.1.01	Політологія	3/90					3			
ВВ.3.1.02	Релігієзнавство	3/90					3			
ВВ.3.1.03	Соціологія	3/90					3			
ВВ.3.1.04	Культурологія	3/90					3			
ВВ.3.1.05	Логіка	3/90					3			
ВВ.3.1.06	Основи економічної теорії	3/90					3			
ВВ.3.1.07	Правознавство	3/90					3			
ВВ.3.2	<i>Дисципліни II циклу</i>	9/270								
ВВ.3.2.01	Основи інвестиційного менеджменту	5/150					5			
ВВ.3.2.02	Спеціалізований туризм	5/150					5			
ВВ.3.2.03	Культура управління у туризмі	4/120								4
ВВ.3.2.04	Красзнавство і туризм в МАН	4/120								4
ВВ.3.2.05	Стратегія розвитку національного туризму	4/120								4
ВВ.3.2.06	Основи наукових досліджень у туризмі	4/120								4
ВВ.3.3	<i>Дисципліни III циклу</i>	12/36 0								
ВВ.3.3.01	Реклама у туризмі	4/120					4			
ВВ.3.3.02	Організація виставкої діяльності	4/120					4			
ВВ.3.3.03	Заповідна справа	4/120					4			
ВВ.3.3.04	Статистика у туризмі	4/120					4			
ВВ.3.3.05	Туристичне документознавство	4/120								4
ВВ.3.3.06	Технологія продажу туристичних послуг	4/120								4
ПІІ	Практична підготовка	24/72 0		6		3		6		9
П.1	Навчальна практика (технологічна)	6		6						
П.2	Виробнича практика (технологічна)	3				3				
П.3	Виробнича практика (організаційно-технологічна)	6						6		
П.4	Виробнича практика	9								9
	Підготовка бакалаврської роботи	6/ 180								6
	Разом (кредитів)	240/ 7200	30	33	30	30	30	30	30	30
	Кількість екзаменів	27								

	Кількість заліків	35								
	Кількість курсових робіт	1								
Ф	Факультативні дисципліни (позакредитні)									
Ф.01	Фізичне виховання	9/ 270	3	2	2	2				
Ф.02	Іноземна мова	30/900			6	6	6	6	6	

Важливою особливістю пропонованих структурних розподілів є модульний підхід формування нормативної і варіативної частини освітніх програм. Такий підхід дозволяє кафедрі туризму формувати блоки дисциплін (кластери) для підготовки фахівців за визначеною спеціалізацією, що забезпечує можливість студентам обирати навчальні курси для отримання додаткових професійних кваліфікацій.

Представлений у таблиці розподіл виконано з дотримання таких нормативних вимог:

1. Дотримання загального обсягу освітньої програми: для освітньої програми підготовки бакалавра у 240 кредитів ЕКТС;

2. Кредитності вимірів трудомісткості: 1 навчальний рік – 60 кредитів ЕКТС; 1 семестр відповідає 30 кредитам ЕКТС; 1 кредит ЕКТС = 30 годин.

3. Варіативна частина освітньої програми дисциплін за вибором студента має складати не менше 25% загального обсягу.

4. Дотримуватися кратності кредитних обсягів навчальних дисциплін - принципу модуляризації і бімодуляризації освітніх програм (5-10-15 кредитів ЕКТС, або 3-6-9-12-15 кредитів ЕКТС). Наприклад, в семестрі (30 кредитам ЕКТС) може бути заплановано модулі / дисципліни обсягами: 10, 5, 6, 6, 3 кредитів ЕКТС.

Серед вимог до системи освіти та професійної підготовки бакалавра :

1. НПУ імені М.П. Драгоманова та кафедра туризму відповідають за якість підготовки фахівців із повною вищою освітою за освітньо-кваліфікаційним рівнем підготовки бакалавра за фаховим спрямуванням «Туризм».

2. Викладацький склад, який бере участь у викладанні навчальних дисциплін нормативної частини змісту навчання, має відповідні: фах за дипломом про вищу освіту; наукову спеціальність за дипломом про присвоєння наукового ступеня; вчене звання, що присвоєно по кафедрі, на якій викладаються дані навчальні дисципліни.

3. Для забезпечення якості підготовки фахівців кафедра туризму використовує у навчальному процесі: Науково-дослідну лабораторію туризму та краєзнавства, Науково-навчальний центр «Синевир» (Міжгірський район Закарпатської області), туристичні фірми та готелі м.Києва.

Використані джерела:

1. Закон України «Про вищу освіту». - [Електронний ресурс]. – Сайт: Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Болонський процес: Глоссарій (на основі опыта мониторингового исследования) [Текст] / авт.-сост.: В. И. Байденко, О. Л. Ворожейкина, Е. Н. Карачарова, Н. А. Селезнева и др.; под науч. ред. д-ра пед. наук, проф. В. И. Байденко и д-ра техн. наук, проф. Н. А. Селезневой. – М. : Исслед. центр проб лем качества подготовки специалистов, 2009. – 148 с.
3. Вступне слово для Проекту Тюнінг – гармонізація освітніх структур у Європі: Внесок університетів у Болонський процес. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf
4. Голубенко О. Л. Результати навчання як об'єкт стандартизації [Текст] / О. Л. Голубенко, Т. Ю. Морозова // Вища освіта в Україні. – 2008. – № 1. – С. 24–30
5. Довідник користувача Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС). – Європейська Комісія. - Брюссель, 6 лютого 2009 р.
6. Ключевые ориентиры для разработки и реализации образовательных программ в предметной области «Образование» / Под ред.: И. Дюкарева, Е. Караваевой,, Е. Ковтун. - Більбао, Університет Деусто, 2013. – 81 с.
7. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи [Текст] / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.
8. Комюніке конференції міністрів вищої освіти Європи. - Берлін, 19 вересня 2003 року - [Електронний ресурс]. Сайт Верховної ради України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_754
9. Методичні рекомендації з розробки освітньо-професійних і освітньо-наукових програм та навчальних планів першого і другого рівнів вищої освіти / Укл. Р.М.Вернидуб, Т.М.Кашченко, О.О.Субіна. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова.- 2015. – 64 с.
10. Національна рамка кваліфікацій. - Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
11. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів. 6.020107 «Туризм» (За ред. зав. кафедри доц. Ковтуна В.В., проф. Обозного В.В.) – Частина I. – К.: НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2008. -197с.
12. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки магістрів. Туризм 8.0504.0.- Частина II/ За ред.проф. Обозного В.В.- К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010.- 128с.
13. Навчально-методичний комплекс підготовки магістрів для сфери туризму у педагогічних вищих навчальних закладах (у форматі Болонського

процесу), № держ. реєстр. 0109U00609 (2009-2010рр.). - К.: Фонди НПУ ім.М.П.Драгоманова,2010.

14. Науково-дослідна лабораторія туризму та краєзнавства НПУ імені М.П.Драгоманова (2012-2016рр.) / Обозний В.В. К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2012.-58с.

15. Педагогічна Конституція Європи/ - Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.arpue.org/index.php/uk/chasopys-yevropeiski-pedahohichni-studii/pedahohichna-konstytutsiia-yevropy>

16. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. - 168 с.

17. Kraśniewski A.. Jak przygotowywać programy kształcenia zgodnie z wymaganiami wynikającymi z Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa WyŜszego?.

http://www.procesbolonski.uw.edu.pl/dane/publikacja_MNISW_AK_111103.pdf